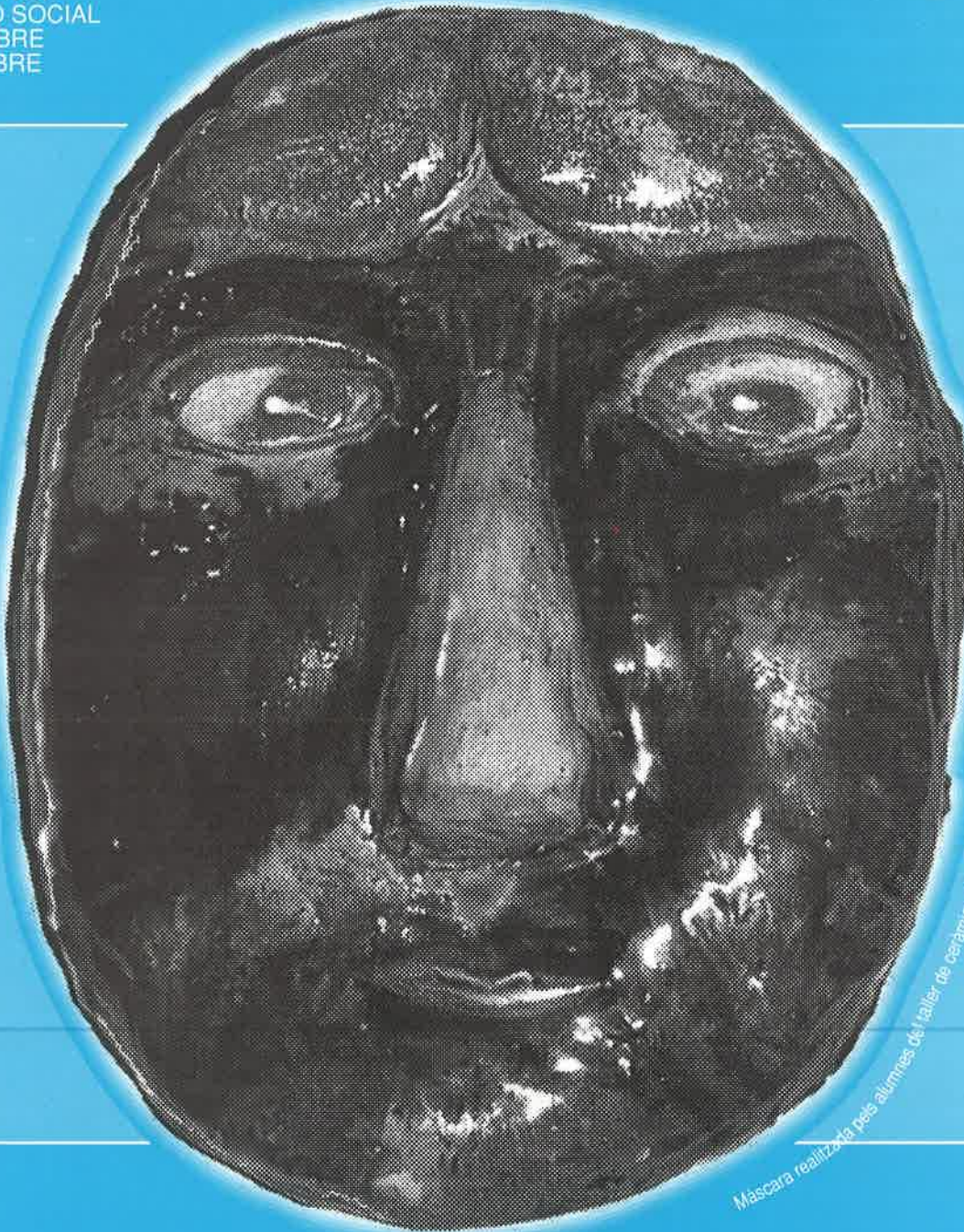

alimara

BUTLLETÍ INFORMATIU
DEL SERVEI
D'ACCIÓ SOCIAL
NOVEMBRE
DESEMBRE
1989

Màscara realitzada pels alumnes del taller de ceràmica del Centre per a l'Atenció de Delictius Psíquics, C.I.P.P.E.S

PROPERA
CLAUSURA DE LES
ESCOLES-TALLERS DEL CIM
LA CERÀMICA COM A MITJÀ DE PROMOCIÓ
LABORAL DEL DEFICIENT PSÍQUIC
CONVENI ENTRE LA CONSELLERIA
ADJUNTA A PRESIDÈNCIA I CONSELL INSULAR DE MALLORCA
EN MATÈRIA DE PROTECCIÓ DE MENORS

OFICINA D'AJUDA A LES VÍCTIMES
DEL DELICTE
LA CREU ROJA DAVANT EL FENOMEN
DELS REFUGIATS
ENTREVISTA AMB ALFONSO RUIZ ABELLAN
DESENVOLUPAMENT DEL TREBALL SOCIAL
MITJANÇANT PROJECTES (II)

ÍNDEX

- 3 Propera clausura de les escoles-tallers del CIM.
- 5 La ceràmica com a mitjà de promoció laboral del deficient psíquic.
- 7 Conveni entre la Conselleria Adjunta a Presidència i el Consell Insular de Mallorca en matèria de protecció de menors.
- 9 Creació d'un nou recurs: Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delicte.
- 11 La Creu Roja davant el fenomen dels refugiats.
- 12 Entrevista amb Ruiz Abellán.
- 14 Desenvolupament del treball social mitjançant projectes (II).
- 16 Eines per a treballar millor.
- 20 El trabajo con gente que sufre provoca una nueva enfermedad.
- 21 Entrevista con Lou Brown.
- 23 Maltractament als infants.

Núm. 16 / NOVENBRE-DESEMBRE del 1989

Publicació bimestral

Edita: Consell Insular de Mallorca
 Redacció: Servei d'Acció Social
 Carrer Almudaina, 5
 07001 Palma de Mallorca
 Tel. (971) 72 15 05 ext. 286
 Telefax (971) 71 90 88
 (Atn. Acció Social)

Maquetació i disseny: Ferran Sintès.
 (Asist. Macintosh II cx.) Tel: 72 60 67

Impressió: Totgràfic, S.A. - S'Arenal
 Dip. Legal: PM-128 del 1987.

PRESENTACIÓ

Malgrat que aquest sigui el darrer número de l'any 1989 d'**Alimara**, quan el tenguem en les vostres mans, haurem entrat a un nou any i a una nova dècada. Això suposa per a molts de vosaltres que treballau directament en el camp de l'acció social, ésser en plena fase d'avaluacions, balanços, programacions, pressupostos i la resta que caracteritza el tancament d'un cicle (únicament temporal, en molts de casos) i l'inici d'una nova etapa que desitjam es presenti amb les millors expectatives.

Alimara 16 conté, precisament, informació sobre activitats que presenten ambdues vessants esmentades: informació sobre activitats que han conclòs, i de les quals es fa una valoració, i sobre d'altres que s'inicien en la difícil i complexa tasca d'atendre les necessitats dels ciutadans de la nostra comunitat.

Sembla obligat que el darrer número de tota publicació periòdica faci un repàs, encara que superficial, de la seva trajectòria al llarg de l'any; en el cas d'**Alimara** no és aquesta la intenció que ens proposam, tot i que esperam haver complit satisfactòriament els objectius que perseguíem que es poden resumir en la consolidació d'un canal de comunicació obert a totes aquelles persones que puguin aportar quelcom en el nostre àmbit. Més aviat ens proposam, una vegada més, recordar la importància de la participació de tots per poder seguir donant compte del que succeeix en els diferents camps de l'acció social i especialment en el nostre entorn.

Amb la vostra col.laboració en sortirem tots beneficiats.

el consell insular de mallorca informa

PROPERA CLAUSURA DE LES ESCOLES-TALLER DEL CIM: ESCOLA-TALLER DE MARGERS I ESCOLA-TALLER DE MESTRES D'AIXA

Fent un poc d'història, les escoles-taller comencen a funcionar al nostre país l'any 1985. L'objectiu que persegueixen és la formació i qualificació de joves en atur, en activitats de recuperació del patrimoni històric, artístic i cultural i en oficis tradicionals.

Les escoles-taller compleixen una doble finalitat: per una banda permeten la incorporació d'aquests joves al mercat laboral i per altra garanteixen la continuïtat d'oficis molt arrelats en la tradició popular i impulsen la restauració del nostre patrimoni.

Promogudes pel Consell Insular de Mallorca, funcionen actualment a Mallorca dues experiències d'aquest tipus (Escola-taller de Margers i Escola-taller de Mestres d'Aixa) que properament seran clausurades (quan aquesta publicació arribi a les vostres mans ja s'haurà celebrat l'acte de clausura). Per l'interès que han suscitat i pel profit que se n'ha extret d'elles, s'ha demanat la seva continuïtat a l'INEM.

L'Escola-taller de Margers

L'Escola-taller de Margers es troba ubicada a Sóller. Començà a funcionar a les darreries de 1986 promoguda per l'Ajuntament de la Vila i finançada per l'INEM i el Fons Social Europeu; és a partir del mes de juliol de 1988 quan el Consell Insular de Mallorca es fa càrrec de l'Escola.

L'aprenentatge de l'antic ofici de marger es desenvolupa al llarg de tres cursos en els quals s'alternen la teoria i la pràctica. Els alumnes es divideixen en

tres grups de treball rotatius: mentre dos grups aprenen les tècniques de construcció de pedra en sec, l'altre realitza l'aprenentatge en pedra picada. Com hem dit abans, la teoria té un pes important en la formació dels alumnes. Les matèries que s'estudien són: matemàtiques, seguretat i higiene en el treball, dibuix aplicat, etc. L'equip de professors que imparteix les diverses assignatures està integrat per tècnics en la matèria: dos mestres margers, un mestre picador de pedra i un tècnic en construcció tradicional. Les tasques d'aprenentatge complementari corren a càrrec d'una pedagoga. La figura del director té com a funció més important la de coordinar l'organització del centre.

L'Escola-taller de Margers ha duit a terme dos ambiciosos projectes:

alumnes aprenen el sistema tradicional de construcció amb fusta i les més modernes tecnologies navals de construcció amb fibra.

L'equip docent de l'Escola està integrat per un mestre d'aixa, un ebenista nàutic i un tècnic en construcció naval.

- Camí del Barranc de Biniaraix: de traçat molt antic, va tenir una gran importància com a via natural de comunicació entre la Comarca de Sóller i el Pla de Mallorca. Els alumnes de l'Escola-taller, dirigits pels seus professors, han realitzat una tasca de neteja, eixermada i repoblació forestal de l'entorn del barranc, així com la construcció de 350 m2 de nou empedrat i 150 m2 de marges.

- Camí de Castelló: via de comunicació entre Sóller i Deià fins a les darreries del segle XIX, es trobava en mal estat de conservació. Té una longitud aproximada de 8 km. Entre els resultats aconseguits pels alumnes figuren la neteja de tot el camí i la construcció de 590 m2 de marges.

L'Escola-taller de Mestres d'Aixa

L'Escola-taller de Mestres d'Aixa s'inicià a finals de novembre de 1986, promoguda pel CIM i finançada per l'INEM i el Fons Social Europeu. El seu objectiu és la formació d'especialistes en disseny i construcció naval d'embarcacions de dimensions petites i mitjanes (esportives, pesqueres de litoral, etc.)

L'Escola-taller compta amb dos mòduls, un de construcció d'embarcacions en fusta i un altre en fibra.

El cicle educatiu, en el que també s'alternen teoria i pràctica, consta de 3 anys. En el mes de novembre, els 21 alumnes de la promoció del 86 finalitzaren els seus estudis. Les perspectives professionals d'aquests joves són molt bones ja que el certificat oficial del CIM/INEM que han obtingut està reconegut pels principals grups empresarials del País.

Al llarg de tres anys que dura l'aprenentatge, els

Com a l'Escola-taller de Margers, l'organització de l'escola i l'aprenentatge complementari corresponen respectivament a un director i a un tècnic de suport pedagògic.

Els projectes duits a terme pels alumnes han donat com a fruit un llaüt, batejat com a "Neòfit" amb el qual els alumnes presenciaren les regates, quatre pasteres, quatre llampugues, devuit simuladors d'interiors de vaixells i un motlle per una embarcació de fibra, així com la construcció de quatre bots.

Exposicions

L'Escola de Margers ha participat en els següents esdeveniments:

- Fira d'artesanía de Sóller (1989)
- Fira des Vermar de Binissalem (1989)
- Ha col.laborat en l'exposició de Fabrizio Plessi al Palau Solleric.

Per la seva part, l'Escola de Mestres d'Aixa va prendre part a:

- Balear 1987
- Fira Nàutica 1988
- Balear. Desembre 1989. Precisament en aquesta fira cada una de les Escoles-taller obtingué un Diploma Honorífic en reconeixement al treball realitzat fins ara.

Si estau interessats en conèixer més a fons la feina feta per ambdues escoles, vos convidam a visitar l'exposició que sobre ella s'obrirà a partir de dia 19 de desembre, de les 8 del matí a les 9 del vespre, a la Llar de la Joventut, carrer General Riera 111 de Palma.

FODESMA
Consell Insular de Mallorca

LA CERÀMICA COM A MITJÀ DE PROMOCIÓ LABORAL DEL DEFICIENT PSÍQUIC

Un taller d'aprenentatge

El Taller de Cèramica del C.I.P.R.E.S., el Centre per a l'Atenció de Deficients Psíquics del qual n'és titular el Consell Insular de Mallorca i que abans es deia "Verge de la Salut", es va crear, com la resta de tallers del Centre, l'any 1977 i ha passat per diverses etapes.

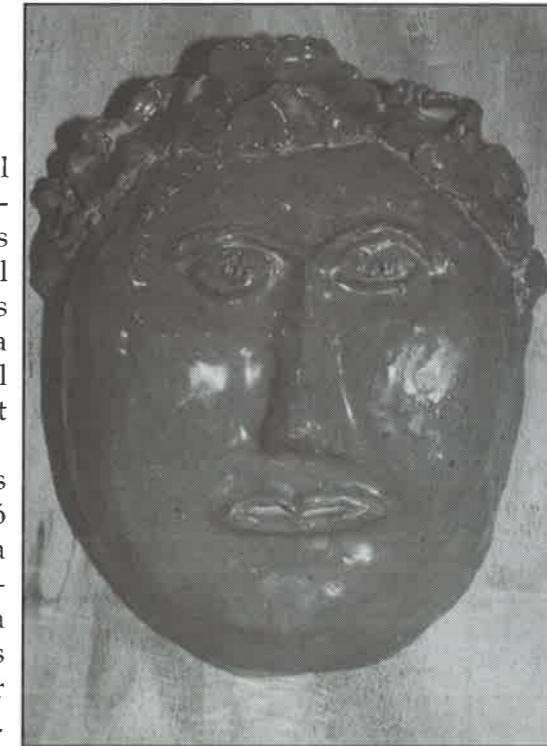
En un primer moment els tallers tenien una orientació quasi exclusivament formativa i polivalent. Crèiem que l'alumne amb retard mental havia d'adquirir certes destreses manipulatives abans de centrar el seu aprenentatge en un taller.

Així, en la seva primera etapa, els alumnes seguien un sistema de rotació en els diferents tallers (jardineria, teixit, cristalleria i fusteria) el resultat del qual fou, en una segona etapa, la fixació d'un determinat grup en el taller, seguint un aprenentatge en les activitats de torn, emmotllament i esmalt.

Globalment, quedant els alumnes fixats en el taller, els objectius seguien encaminats en el desenvolupament harmònic de la personalitat a través de la capacitació en tècniques d'aprenentatge laboral i professional.

Com a resultat d'aquestes dues etapes sorgeix la 1a Mostra de Ceràmica realitzada a La Caixa l'any 1979 i, posteriorment, la participació en dues exposicions realitzades al Centre. L'aprenentatge professional fou, en general, satisfactori.

Els objectius inicials eren primordialment terapèutics i ocupacionals. L'argila o terra plàstica barrejada amb aigua permet aixafar, retòrcer i donar

forma. Això convida a moldejar i prendre forma. La manipulació de l'argila desenrotlla la motricitat fina i permet adquirir destresa. Ajuda a manifestar la iniciativa, justificant plenament la tendència intuïtiva de qualsevol persona quan la treballa.

El caràcter formatiu i polivalent del programa serví perquè un dels alumnes s'integràs a una empresa de serveis encara que l'activitat no corresponia a l'especialitat de ceràmica.

Una opció artesanal

L'any 1988 s'inicià el pla d'adequació i reconversió del Centre que passa a denominar-se C.I.P.R.E.S. Ja no es parlarà d'alumnes sinó de joves i adults. Aquest pla marca tres objectius clarament definits: AUTONOMIA, NORMALITZACIÓ i INTEGRACIÓ en el procés social i laboral

Calia cercar nous objectius per al Taller de Ceràmica que, sense renunciar al caràcter pedagògic i terapèutic, permetessen la promoció d'alumnes a la condició de treballadors. Per això era imprescindible elaborar un producte ceràmic comercialitzable que s'adequàs, per la seva banda, a les possibilitats tècniques del taller.

Després d'algunes proves de productes i d'un estudi del mercat, descartarem dedicar-nos a la ceràmica més o menys industrial ja que el nivell de competència i la infraestructura necessària la feien inviable en el nostre nivell de desenvolupament. L'alternativa era -és- difícil i incerta, tot i sabent que

en ceràmica artesanal i artística també hi ha molta de competència i la distribució és problemàtica.

Començarem centrant el nostre treball en l'elaboració d'objectes de Nadal. Escollirem un model de pessebre en majòlica, de línies molt senzilles però efectistes que permetia una certa llibertat de gest i acabat. Al mateix temps, experimentarem nous esmalts sobre els volums moldejats o tornejats de bols, plats, plates, gerros, màscares.

L'aprenentatge previ d'alguns dels treballadors del taller afavorí l'obtenció de peces de certa qualitat. En els pessebres hi havia una riquesa plàstica que feia única i original cada figura, ja que cada treballador hi deixava el seu segell propi. A les peces de torn i moldejats, el joc

d'afectació. Alguns d'ells, al llarg d'aquests anys, han adquirit un bon nivell professional. Altres s'incien en tasques més senzilles. D'un petit grup no

s'espera un gran desenrotllament, però és suficient comprovar que la seva participació en les tasques del taller els resulta altament terapèutic.

Baleart '89

Necessitàvem saber l'acceptació que tenia el treball que féiem per si mateix, sense referir-lo al context que l'havia produït. Baleart '89, la Fira d'Artesania, era una oportunitat clara i l'aprofitarem. Muntarem un stand propi en el que exposarem les peces més representatives que el nostre grup de ceramistes havia treballat en els últims mesos.

Els resultats han estat més positius del que en un principi esperàvem. En primer lloc, cal fer palesa la gran acceptació que tingueren les distintes peces tant per la seva exclusivitat com per la seva diversitat de formes i policromies. En segon lloc, l'interès demostrat per persones alienes al medi del deficient mental. I, en tercer lloc, la gran demanda, no solament a nivell particular, sinó de diferents empresaris.

Baleart '89 ha representat, tant per als professionals com per als al.lots que hi han participat, una gran satisfacció i estímul, marcant una línia a seguir i un nou plantejament d'objectius.

Magdalena Pastor Nicolau
Pilar López Magallón
Taller de Ceràmica C.I.P.R.E.S.

de la textura i la policromia dels esmalts ressaltava la solidesa de les formes.

Algunes tendes, especialitzades o no, mostraren interès pels treballs que realitzàvem i acordarem entregar algunes peces per a provar la seva acceptació.

En el taller ja hi feien feina 16 persones d'edats compreses entre els 16 i 34 anys amb diferents graus

CONVENI ENTRE LA CONSELLERIA ADJUNTA A PRESIDÈNCIA I EL CONSELL INSULAR DE MALLORCA EN MATÈRIA DE PROTECCIÓ DE MENORS

El dia 14 de novembre es va signar un conveni de col.laboració entre la Conselleria Adjunta a Presidència del Govern Balear i el Consell Insular de Mallorca, en el qual es fa palès l'interès d'establir vies de col.laboració mútua que possibilitin dur a terme tasques articulades i coordinades en el camp del menor i la família, que facilitin la reordenació del sector d'acord amb les seves responsabilitats públiques, i en el marc competencial i legislatiu actual, i que preparin els futurs canvis que, necessàriament, es produiran quan la C.A.I.B. tengui transferides les competències de protecció de menors.

Actualment, la Conselleria Adjunta a Presidència té assolida la gestió dels serveis dels menors a Balears a través del conveni que va signar amb el Ministeri d'Assumptes Socials dia 17 d'octubre de 1988 (BOCAIB nº 136 de 12/11/88).

Arribats en aquest punt, cal recordar que el Consell Insular de Mallorca disposa d'uns equipaments d'internament per a menors i persones amb retard mental, de Centres Comarcals d'Acció Social i d'un Programa de Prevenció de l'Internament del Menor.

En el marc del Decret 98/1988 de 22 de desembre de 1988 (BOCAIB nº 11 de 26/1/89) que regula el funcionament econòmic-administratiu dels serveis per als menors, les dues administracions (Govern Balear i CIM) començaren les negociacions i acordaren signar el conveni abans esmentat que contempla els següents apartats:

El Consell Insular de Mallorca, per la seva banda,

prestarà els serveis que a continuació s'especifiquen:

1.- Acollida transitòria temporal de curta durada per a menors d'ambdós sexes, d'edats compreses entre els 0 i 14 anys, a través de la **Llar de la Infància** i en el període que va entre l'1 de gener i 31 de setembre de 1989. La capacitat de la Llar és de 80 places.

2.- Acolliment de mitjà i llarg termini per a menors d'ambdós sexes, d'edats compreses entre els 6 i 18 anys a través de les **Llars del Menor** i en el període que va de l'1 de gener al 31 de setembre de 1989. La capacitat de les **Llars del Menor** adequades per a l'esmentat servei és de 40 places.

Acolliment de mitjà i llarg termini per a menors d'ambdós sexes, d'edats compreses entre els 3 i els 18 anys en el període que va de l'1 d'octubre al 31 de

desembre de 1989. La capacitat d'aquestes Llars és de 70 places.

3.- Acolliment de curta durada per a menors de 0 a 12 anys d'ambdós sexes que es troben en situació d'urgència o que precisen d'observació i/o diagnòstic, a través de la **Unitat de primera acollida i observació** i en el període que va de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 1989. La capacitat d'aquest servei és de 25 places, 20 de les quals queden a disposició exclusiva de la Conselleria Adjunta a Presidència i les 5 restants a disposició de la xarxa d'atenció primària.

L'oferta d'aquests equipaments a partir de l'1 d'octubre del 89, és conseqüència de l'adequació de la Llar de la Infància que, com tots sabem, ha seguit un llarg procés de reestructuració del qual es donà compte en el número 12 d'**Alimara**.

En propers números s'exposarà més detalladament l'esmentat procés d'adequació així com el contingut i funcionament de les noves Llars del Menor i de la Unitat de primera acollida i observació per a coneixement de tots els professionals i persones interessades en el tema.

4.- Integració, promoció i educació social per a persones amb retard mental que tinguin coberta l'etapa formativa dins l'àmbit escolar i per tant siguin adolescents o hagin entrat dins la vida adulta, a través del Centre **C.I.P.R.E.S.** (antic Verge de la Salut) i en el període que va de l'1 de gener al 31 de desembre de 1989. El Centre permet dues modalitats d'acollida: Centre de dia amb una capacitat de 100 places i Centre de residència amb una capacitat de 10 places.

La Conselleria Adjunta a Presidència, per la seva banda, abonarà pels esmentats serveis les següents quantitats:

Llar de la Infància	1.100 pts. dia/menor
Llars del Menor	1.100 pts. dia/menor
Unitat d'acollida	3.000 pts. dia/menor
C.I.P.R.E.S. Centre de dia	550 pts. dia/menor
C.I.P.R.E.S. Ctre. residència ..	1.100 pts. dia/menor

Aquestes quantitats representen, aproximadament, el 20 o 25 per cent dels costos reals, excepte pel que fa a la Unitat d'acollida que suposa el 45 per cent. La resta, fins arribar al 100 per cent, és finançat pel CIM.

El Conveni recull a l'annex el funcionament, circuits i funcions del Servei dels Menors de la Conselleria Adjunta a Presidència, a través de la Direcció General de la Joventut, amb la Comissió Avaluadora, Departament de Menors, centres col.laboradors, xarxa d'atenció primària i autoritats judicials (Fiscal i Jutge).

També s'anuncia la necessitat d'una articulació concreta amb els centres comarcals d'atenció primària i el Programa de Prevenció de l'Internament (P.P.I.) del CIM amb l'objectiu de racionalitzar els recursos públics que actuen en el sector.

En el mateix annex s'estableix la creació d'una comissió formada per representants d'ambdues institucions (Govern Balear i CIM) que avaluarà les actuacions dutes a terme i introduirà modificacions en aquells aspectes que ho precisin, de la mateixa manera que n'introduirà d'altres amb la finalitat d'ajustar-se a un model d'intervenció homogènia i d'actuacions complementàries. Aquesta comissió es reunirà abans del 15 de desembre de 1989 per tal de fer l'avaluació esmentada i acordar si es renova el conveni o existeix alguna denúncia d'una de les parts implicades.

La vigència del conveni expira dia 31 de desembre d'enguany, renovant-se automàticament sempre que la comissió no dictamini el contrari quinze dies abans de la seva expiració.

Aquest conveni ha suposat una passa important per començar a coordinar les actuacions entre administracions públiques que tenen responsabilitat en el sector, malgrat que existeixi la possibilitat, una vegada analitzat, d'introduir-hi modificacions que permetin concloure amb una ordenació global del sector, donat que són els poders públics, tal com promulga la Constitució de l'Estat, els que han d'assumir la funció de protegir la infància i la joventut. Crec que és necessari que es consolidi aquest camí iniciat per facilitar als professionals del camp unes relacions més fluides i clares evitant, així, les disfuncions que encara avui es donen. Crec igualment important l'estalvi d'energies que suposarà per al ciutadà trobar, d'aquesta manera, solucions més ràpides i adients als seus problemes, ja que en definitiva és ell el destinatari últim al qual van adreçats aquests serveis.

Per acabar recordaré la necessitat de tenir present la situació en la que es troba la nostra Comunitat Autònoma que encara no té transferides les competències quant a menors, la qual cosa impedeix que es pugui afrontar la problemàtica de manera definitiva i global. És desitjable que prest es deleguin les competències en favor dels consells i ajuntaments com s'estableix a la Llei d'Acció Social d'11 de febrer i a la posterior de Consells Insulars 5/1989 de 13 d'abril.

Joan Antoni Bustillo Gala
Llicenciat en Dret. Tècnic del Servei d'Acció Social
C.I.M.

experiència

CREACIÓ D'UN NOU RECURS: OFICINA D'AJUDA A LES VÍCTIMES DEL DELICTE

adreçats a les víctimes és molt recent i pel que fa a la nostra Comunitat Autònoma encara més, ja que, insistim, l'únic existent és aquest i ha començat a funcionar aquest mes de desembre.

La legislació vigent no contempla d'una manera específica la protecció a les vícti-

mes; evidentment la C.A.I.B. no té competències per modificar el sistema legal penal vigent, però sí, en compensació, pot prendre mesures per tal de donar una atenció a les víctimes que sigui complementària a la de la Policia o a la de l'Administració de Justícia. De la mateixa manera i per assegurar que la víctima utilitzi tots els recursos al seu abast, pot muntar un departament específic per tal fi. Precisament per això crea l'A.V.D. (Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delicte).

La Conselleria Adjunta a la Presidència del Govern Balear ha creat un nou recurs per atendre les víctimes del delicte. Aquest centre que comença la seva singladura en el mes de desembre, suposa una nova experiència en el nostre entorn; no passa el mateix a nivell estatal ja que, a diverses capitals espanyoles, existeixen, des de fa un temps, serveis d'aquestes característiques.

¿Quins fonaments sustenten una oficina d'aquest caire? ¿Quins objectius persegueix? ¿Quines funcions pot desenvolupar? Amb l'exposició que oferim tot seguit s'intentarà respondre a aquestes qüestions.

De sempre, el protagonista d'un procés delictiu ha estat el delinqüent; la víctima sempre ha jugat un paper d'espectador passiu que no rep l'atenció pertinent des del punt de vista psicològic, emocional i social. Aquesta situació frustrant que pateix la víctima, ha provocat el naixement d'una conscienciació social que ha originat, a la vegada, tota una sèrie d'iniciatives que s'han anat posant en marxa a diversos països del món.

A Espanya, l'aparició de serveis

Una A.V.D. és un centre dedicat a l'atenció i assistència a les persones que han sofert qualsevol tipus de delicte, a través de les següents **línies d'actuació:**

- Informació a les víctimes sobre recursos socials i institucionals que poden utilitzar.
- Assessorament sobre actuacions que ha de dur a terme davant l'Administració de Justícia i els serveis policials.
- En cas de lesions, aconsellar la víctima sobre el que es pot fer per rebre l'atenció sanitària més adient i garantint els seus drets.

- En cas de delictes contra l'honestat, donar informació per resoldre el problema des del punt de vista mèdic, jurídic i assistencial.

Els **objectius** generals de l'A.V.D. es poden resumir en dos:

- Informació, ajuda i orientació a les víctimes.

- Cobertura assistencial de les necessitats immediates de les víctimes.

Aquests objectius generals es concreten en una sèrie d'objectius específics com són: despertar la consciència social enfront de la problemàtica; possibilitar l'actuació correcta a la víctima davant la Policia i l'Administració de Justícia; afavorir la reintegració social de l'afectat; fer de pont entre les preocupacions dels afectats i les necessitats del Ministeri Fiscal i la Policia; assistir emocional i materialment, etc.

Un servei com aquest ha de reunir unes **característiques** molt precises:

- Ha de comptar amb personal d'alta qualificació professional i humana, donada la tipologia d'usuaris que atindrà.

- Ha d'ésser un interlocutor vàlid per a la víctima, donant resposta a tota qüestió que es pugui plantejar.

- Ha de tenir un funcionament àgil, evitant entrebancs burocràtics i administratius.

- Ha de mantenir relacions amb altres administracions ja que es trobarà amb problemàtiques que no podrà resoldre per si mateixa.

- S'ha d'implantar a tot el territori de la C.A.I.B. ja que un servei com aquest no es pot donar per telèfon ni per correspondència en la majoria dels casos.

Quant al personal, cal dir que el servei s'ha posat en marxa amb dues professionals: una llicenciada en Dret i una assistenta social que estaran a càrrec del departament jurídic i d'assistència social respectivament.

El **pla d'actuació** dissenyat d'acord amb els objectius i característiques abans esmentats és el que segueix:

- Actuacions de divulgació. Per tal de donar-se a conèixer es preveuen troba-

des i converses amb representants de tot tipus d'institucions (ajuntament, consells, col·legis oficials de distints professionals, federacions, associacions, etc.), campanyes divulgatives i publicacions explicatives de les actuacions del nou servei.

- Participació a congressos, reunions, seminaris, etc. Es pensa dur una política de reciclatge i d'intercanvi d'experiències amb altres oficines de l'Estat que duen més temps funcionant.

- Prestació d'assistència jurídica i social. Aquesta serà la tasca habitual de l'A.V.D. com ja ha quedat clar en paràgrafs anteriors.

La mecànica de funcionament serà, en línies generals:

• Arribada de la víctima, bé per iniciativa pròpia, bé enviada per la Policia o altra entitat o institució.

• Segons les necessitats de la víctima, que seran copsades pel servei de recepció (SIAC), serà orientada cap al departament d'assistència social o al departament jurídic. Es pot donar el cas, lògicament, que sigui orientada cap als dos departaments.

• Una vegada en el departament corresponent, serà atesa degudament en funció de les necessitats que presenti; pel que fa al departament jurídic, és important remarcar que en cap cas actuarà com a advocat de la víctima.

- Establiment de relacions i contactes. Aquest és un apartat fonamental de pla d'actuació que haurà de realitzar-se a l'emparedat de convenis de col·laboració i conjugant l'aspecte polític i tècnic de la qüestió.

Acabarem oferint-vos l'adreça i telèfon de l'AVD, esperant que aquest esbós hagi servit per donar a conèixer aquest nou recurs i desitjant-li, des de la nostra publicació, molta de sort en la seva empresa.

Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delictes
Plaça Drassanes nº 4 (Antic edifici "Ses Minyones")
07012 Palma
Tlf: 900 321 321.

informació comunitària

LA CREU ROJA DAVANT EL FENOMEN DELS REFUGIATS

En aquests darrers anys s'ha produït un vertiginós increment en el número de refugiats i sol·licitants d'asil en el món; dels 5,7 milions a la dècada dels 70 s'ha passat a quasi 14 milions a la dècada dels 80.

A aquest tipus de població tan desarrelada se l'ha anomenat "quart món" i constitueix tot un símbol del nostre temps.

La Creu Roja no ha tancat els ulls davant un fenomen tan important com aquest i de cada vegada hi pren més esment, oferint tota l'ajuda possible a aquestes persones.

Abans de passar a exposar el que la Creu Roja fa pels refugiats, cal intentar definir què s'entén per aquest concepte i quins són els factors més rellevants que converteixen a una persona en refugiat.

Per refugiat entenem a aquella persona que, degut a fundats temors d'ésser perseguida per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinats grups socials o opinions polítiques, es troba fora del seu país d'origen. Una vegada que s'ha vist obligada a abandonar el seu país es converteix, en el país d'acollida, en una persona desintegrada totalment; el fet d'enfrontar-se de cop amb una llengua, costums i valors diferents als seus, així com amb una desprotecció legal o jurídica, li crea una situació d'indefensió difícil de superar per si sola.

El ventall de necessitats d'aquestes persones és ampli, ja que han de tornar refer les seves vides partint de zero i allunyades del seu entorn. Aquestes necessitats es concreten en: llibertat, treball, habitatge, ensenyament i seguretat.

La Creu Roja Espanyola davant aquest fenomen

presenta una programació de serveis socials amb la finalitat de minvar les greus dificultats dels grups als quals van adreçats; els seus objectius generals són:

- Facilitar la integració en el país d'acollida als sol·licitants d'asil o refugi.
- Prevenir la marginació i el deteriorament personal.
- Minvar la indefensió social en què es troben.
- Promoure l'auto-ajuda i afavorir la responsabilitat dels afectats.

Es tracta d'uns serveis de caire preventiu assistencial i orientats bàsicament a la integració.

Aquesta programació es desglossa en tres subprogrames dels que ara donam compte:

1.- **Sub-programa de primera inserció.** Orientat a cobrir les necessitats bàsiques dels refugiats sense cap tipus de recursos econòmics propis; a afavorir la seva adaptació social, a preparar-los per a la seva inserció en el món laboral i a potenciar la seva participació en la vida quotidiana espanyola.

2.- **Sub-programa d'assistència sanitària.** Per mitjà d'aquest sub-programa es presta assistència sanitària primària i especialitzada, així com el pagament de les despeses d'apotecaria, ortopèdia, òptica i hospitalització.

3.- **Sub-programa de prestacions periòdiques assistencials.** Amb aquest sub-programa es cobreixen les necessitats bàsiques dels refugiats que, per la seva edat avançada o per una incapacitat crònica, no poden obtenir una auto-suficiència econòmica.

A més dels sub-programes detallats, Creu Roja duu a terme activitats complementàries de les que en destacam les següents:

- Cursos d'anglès
- Cursos de castellà
- Distribució d'aliments procedents dels excedents de la CEE.
- Organització de reunions a nivell informatiu, etc.

Per acabar, apuntar que actualment l'Assemblea Balear atén a 60 persones que procedeixen, majoritàriament, de Països de l'Est (polonesos, romanesos, txecs,...). En número més reduït procedeixen de països sud-americans, principalment de Xile i Perú.

Marilena Servalls

Assistent Social del Departament de Refugiats de la Creu Roja.

entrevista

ALFONSO RUIZ ABELLÁN, Director General, d'Acció Social de Balears

Ens sembla que serà d'interès per a tots conèixer la valoració que el Director General d'Acció Social del Govern Balear fa de la política i accions que s'han duit a terme des del seu departament; de la mateixa manera, suposam que us interessarà conèixer la programació amb la qual afrontaran l'any nou que s'inicia. Sobre aquestes qüestions i sobre d'altres d'actualitat hem parlat amb Alfonso Ruiz Abellán.

Alimara. Un bon començament podria ésser fer un balanç general de 1989.

Resposta. Es sabut que els pressupostos de la Comunitat Autònoma de Balears i més en concret els de la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social a la qual està adscrita la Direcció General d'Acció Social, són insuficients per no haver-se rebut encara les transferències de l'INSALUD i de l'INSERSO. No obstant el Govern de la Comunitat Autònoma ha fet un esforç considerable pel que fa a Acció Social, superant l'any 1988 el 10% del percentatge pressupostari global de la C.A.

En línies generals caldria destacar l'ampliació de la política de convenis que en aplicació de la Llei d'Acció Social, ha anat desenvolupant-se. L'any 1988 ja s'havien establert acords amb consells insulars i el Bisbat a

borses de pobresa i, anteriorment, Projecte Home). L'any 1989, a més de prorrogar aquests convenis se n'han subscrits, per primera vegada, amb entitats que atenen als minusvàlids representats per AMADIP i UNAC. Aquest darrer per un import de 90.000.000 de pessetes i el conveni sobre minusvàlids profunds, en col.laboració amb el C.I.M., l'INSERSO i AMADIP per 9.500.000 pessetes.

Així mateix, a més de continuar amb les habituals subvencions a guarderies, associacions de tercera edat, entitats d'atenció al drogodependent, atenció a la dona, etc., s'ha ampliat considerablement l'actuació amb les corporacions locals a través dels convenis amb els consells insulars i s'ha iniciat la col.laboració amb el Pla Nacional Gitano.

A més a més i, resumint, en el capítol d'inversions, s'ha accele-

rat la construcció del centre de minusvàlids profunds a Son Tugores (que suposarà una inversió de 400.000.000 de pessetes) i el centre Joan XXIII d'Inca en col.laboració amb tots els ajuntaments d'aquesta comarca. Ambdós centres s'acabaran l'any 1990. S'ha continuat amb els convenis de construcció i equipament de centres per a la tercera edat en col.laboració amb tots els ajuntaments de Balears donat que pensam que cada municipi ha de tenir una llar o club ben dotat per a la gent gran.

Per acabar, no podem oblidar els centres d'atenció directa dels quals es presten serveis a ancians i marginats (Residència Uyalas, menjador per a transeünts i centres socials) que juntament amb les pensions assistencials gestionades per la Direcció General d'Acció Social, suposen una obligació econòmica de més de 2.000 milions de pessetes.

A.- Malgrat que els pressupostos a hores d'ara (desembre de 1989) encara no estiguin aprovats, quina és la previsió inicial; a quins criteris responen?

R.- Els criteris previstos en els pressupostos de 1990 es basen en la consideració que la Conselleria de Sanitat i Seguretat

Social no és una conselleria d'inversió, més aviat les seves comissions fonamentals s'han de desenvolupar a través de la prestació de serveis tècnics, de tal manera que en la mesura que augmenta la crisi social o més gran és la informació dels ciutadans, augmenta la demanda de prestació de serveis. Per això, els recursos, sempre escassos, necessaris per a la solució dels diversos problemes, són encara més insuficients si no s'incrementa l'esforç de totes les institucions. D'aquí, la nostra insistència en què els ajuntaments d'aquesta comunitat autònoma, d'acord amb la nostra Llei d'Acció Social, aportin el 6% dels seus pressupostos a aquestes tasques.

També haurem de seguir potenciant l'actuació d'entitats sense afany de lucre i del voluntariat social que permetin el desenvolupament d'iniciatives, que garantitzin la llibertat dels individus i que donin una major agilitat i eficàcia a les activitats relacionades amb l'acció social.

A.- Quina serà la política social per a 1990? Quins

seran els programes previstos als quals es donarà prioritat?

R.- Per a 1990, i com conseqüència de l'esmentat, pensam continuar i ampliar la política de convenis d'acció social, comptant amb la

col.laboració indispensable dels consells insulars com a dinamitzadors i impulsors de les actuacions en els municipis, la qual cosa es durà a terme a través del Pla Concertat de Prestacions Bàsiques i d'algun altre conveni que atengui les activitats realitzades en col.laboració (atenció a minusvàlids profunds, drogodependents, etc.).

Quant a inversions, es finalitzaran els centres de minusvàlids en construcció, dels quals ja hem parlat, i es continuarà amb la construcció de centres de tercera edat en els municipis de la Comunitat Autònoma, així com un nou centre per a l'atenció a drogodependents.

A.- El tema del salari social ha quedat estancat en el Parlament, en quina posició es troba la Conselleria de Sanitat, tot i sabent que altres comunitats autònomes ja l'han implantat?

R.- Quant a aquest tema, es tracta d'una mesura controvertida, amb els seus aspectes positius i negatius; la seva dificultat augmenta en aquests moments, en

el terreny objectiu, donat el seu elevat pressupost que podria suposar, extrapolant els càlculs que s'han fet a altres comunitats de l'estat, al voltant de 1.000 milions de pessetes anuals. Una quantitat que, en aquests moments, és molt difícil que sigui assumida per una comunitat autònoma com la nostra amb recursos tan escassos.

A.- A quin moment es troben les converses entre la CAIB i el CIM quant a la delegació de la gestió d'alguns recursos assistencials? ¿Es donarà el mateix nivell de competències als tres consells insulars?

R.- S'està estudiant, per part dels tècnics del CIM, la proposta que es va fer des d'aquesta conselleria per a delegar la gestió de les competències en matèria d'acció social previstes per la nostra llei. Esperam que aviat es tingui una resposta.

Sembla lògic que es concreti un nivell de competències semblants als tres consells insulars.

A.- Per acabar, una qüestió sobre un tema candent, ¿significa el Pla Quatriennal que no es podran fer més inversions durant quatre anys que les indicades en el Pla, a partir de la seva aprovació pel Parlament?

R.- El Pla Quatriennal, quan sigui aprovat pel Parlament, implicarà tota una sèrie de prioritats que, segons estableix la Llei d'Acció Social, seran vinculants per a la iniciativa pública i la privada que col.labori amb el sector públic.

Estructura bàsica del projecte

En tot projecte es parteix d'una situació que es vol modificar per accedir a la nova situació desitjada; això implica fer, entremig, tota una sèrie d'actuacions.

En la seva elaboració s'han de tenir en compte moltes qüestions (situació inicial, objectius, continguts, metodologia, activitats, recursos, temporalització,...) que es poden presentar en cinc grans apartats:

I. FONAMENTACIÓ

- *Identificació del projecte*: responsables del projecte, dependència jurídica, funcional i econòmica,...

- *Situació inicial*: anàlisi de l'entorn (recursos socials, habitatge, urbanisme,...), anàlisi de la població (estructura, dinàmica demogràfica i socio-cultural,...) anàlisi de situació de necessitat.

- *Arguments que justifiquen la formulació del projecte*: arguments normatius (marc legal i teòric) relatius a la situació objectiva de necessitat (a partir dels indicadors de necessitat); relatius a l'expressió col·lectiva de les necessitats (reivindicacions, demandes,...); relatius a l'anàlisi comparativa amb altres realitats

DESENVOLUPAMENT DEL TREBALL SOCIAL MITJANÇANT PROJECTES (II)

semblants a les que s'han desenvolupat projectes com el formulat; relatius a la capacitat tècnica i material per realitzar el projecte.

Aquestes primeres qüestions han de fonamentar la correcta elaboració del projecte. A partir d'elles podem introduir el disseny del projecte. L'ordenació lògica dels diversos aspectes a considerar pot variar; una de les possibilitats és la següent:

II. FINALITAT, OBJECTIUS I

METODOLOGIA

- *Destinatari*s: competencials (el conjunt de la població amb la que s'ha de treballar en funció de les competències vigents); població "objectiu" (el grup o col·lectiu seleccionat com a prioritari per la seva situació); finalment es pot fer una estimació de la població a la que, efectivament, es podrà arribar (potencial d'usuaris).

- *Hipòtesi* de la que es deriven: *finalitats i objectius* generals i específics.

Un cop coneguda la situació inicial i formulada la hipòtesi interpretativa, cal determinar el que es pretén aconseguir. Així, doncs, el pas següent és la formulació

dels objectius. Es tracta de marcar les fites que es pretenen aconseguir al llarg del procés en les diferents fases.

No es pot pensar en un projecte que no tenguim determinats els objectius que persegueix. Cal recordar que, normalment, els projectes van lligats a un programa més general, el qual és l'instrument fonamental i imprescindible que millor pot ajudar en la formulació dels objectius. Aquests s'han de formular en dos nivells d'explicitació que són, objectius generals

i objectius específics. Els objectius generals es formulen amb caràcter ampli i global. Els objectius específics es formulen a partir dels objectius generals i determinen amb més concreció allò que es pretén aconseguir.

- *Funcions específiques*. *Demanades, atencions i activitats*.

Les funcions assumides han de reflectir, també, els criteris metodològics que orienten el projecte. Després s'analitzen més detingudament els diversos models metodològics.

Demandes que es poden assumir i *atencions* que es poden oferir. Quant a aquesta qüestió s'ha de prendre la decisió del grau de "formalització de l'oferta", és a dir, s'ha de decidir si l'oferta serà molt rígida (només s'oferirà un tipus concret d'atencions, sigui quina sigui la demanda), serà flexible (s'adaptarà plenament a la demanda), o definirà en quines qüestions serà rígida i en quines flexible.

Mitjançant les *activitats* s'han d'assolir els objectius que es proposen, ja que és l'oportunitat de vivenciar i experimentar fets o fenòmens tals com: pensar, adquirir coneixements, desenvolupar accions amb una repercussió col·lectiva, adquirir determinades habilitats,...

En la proposta d'activitats cal tenir en compte que una mateixa activitat pot contribuir a l'assoliment de diversos objectius i que un objectiu es pot aconseguir mitjançant diferents activitats.

III. ORGANITZACIÓ

- *Organització*: Organigrama. Mecanismes de regulació de l'organització. S'han d'estudiar tant les relacions jeràrquiques com les relacions funcionals, les quals permetran o no un funcionament interdisciplinari, la integració de

personal voluntari,...

- *Articulacions externes*: quina col·laboració d'altres serveis i entitats hem de necessitar per desenvolupar correctament el projecte i quins procediments de relació establirem.

- *Mecanismes de captació*. *Política de participació*.

L'estudi d'aquestes dues darreres qüestions (accés i mecanisme de captació) ens permetrà definir el "patró d'accés": lliure (no es farà cap esforç per facilitar l'accés), participatiu (s'intentaran crear les bases perquè hi hagi una implicació per part de la població), dirigit (es creen estímuls i incentius que forçaran l'accés).

- *Definició temporal* del projecte:

1r Temporalitat anual (vacances, moments de l'any més intensius...), diària (horaris, moments més adequats per realitzar activitats...).

2n Caracterització temporal de les atencions (terminis -llarg, mitjà, curt-, seqüenciació de les activitats i de les diferents situacions en les quals es realitzin, durada màxima de les activitats o de l'atenció a un usuari...) Un dels instruments més operatius, per dissenyar les seqüències temporals, és el PERT, analíticament molt més interessant que els senzills cronogrames GANTT.

IV. LOCALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS I DOTACIONS

- *Possibilitats d'accés*: físic (localització al poble de les activitats adaptades a determinats públics), econòmic (gratuït o no).

- *Característiques espacials* dels locals o espais disponibles.

- *Personal necessari*: tipus, formació, funcions, dedicació,...

- *Previsió d'altres recursos necessaris*: econòmics, materials, formals,...

V. GESTIÓ I AVALUACIÓ

- *Gestió del projecte i indicadors de resultats i utilització* que han de permetre definir el "patró d'ús" i avaluar el projecte.

Aplicació dels sistemes organitzatius que millor s'ajustin a la realització del projecte.

Pel que fa a l'avaluació, és difícil arribar a una definició concreta que pugui abastar la multitud de factors de diferent importància que hi intervenen, però a part d'algunes qüestions que s'han esmentat, es pot simplificar dient que el que cercam és mesurar la qualitat del projecte en quatre vessants:

Eficàcia: mesura com una determinada acció millora la situació social inicial de l'individu/família o de la comunitat.

Rendibilitat social: mesura els resultats obtinguts en relació als recursos emprats.

Adequació i congruència: mesura la relació entre les activitats i prestacions que s'ofereixen i les necessitats i dinàmica de la població.

Competència professional: mesura la capacitat d'utilitzar els coneixements i tècniques del treball social.

Participació: mesura el grau de resposta i d'incorporació al projecte de la població.

Aquesta avaluació s'ha d'entendre com a l'activitat sistemàtica i continuada, integrada dins el procés, que té per objecte proporcionar la màxima informació per millorar conscientment el mateix procés, reajustant els objectius, revisant críticament les metodologies, les dotacions de recursos, ... i facilitant la màxima ajuda a tots els implicats, siguin professionals o no.

Lluís Ballester
Coordinador Comarcal de Manacor

eines per treballar millor

LEGISLACIÓ

B.O.C.A.I.B.

CONSELLERIA D'ECONOMIA I HISENDA

DECRET 96/1989, de dia 19 d'octubre, de modificació del Decret 3/89 de 12 de gener, d'assistència financera als Municipis de les Illes Balears. (BO-CAIB n. 143 de 21.11.89).

B.O.E.

MINISTERI D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA

ORDRE de 7 de novembre de 1989 per la que es prohibeix la venda i distribució de tabac i begudes alcohòliques als alumnes en els centres escolars públics depenents del Ministeri d'Educació i Ciència (BOE n. 272 de 13.11.89).

***
CORRECCIÓ d'errors de l'Ordre de 7 de novembre de 1989 per la que es prohibeix la venda i distribució de tabac i begudes alcohòliques als alumnes en els centres escolars públics depenents del Ministeri d'Educació i Ciència (BOE n. 273 de dia 14.11.89).

MINISTERI DE RELACIONS AMB LES CORTS I DE LA SECRETARIA DEL GOVERN

ORDRE de 13 de novembre de 1989, de desenvolupament del Reial Decret 1088/1989, de 8 de setembre, de l'extensió de l'assistència sanitària de la Seguretat Social a les persones sense recursos econòmics suficients (BOE n. 273 de dia 14.11.89).

MINISTERI D'ASSUMPTESSOCIALS

RESOLUCIÓ de 8 de novembre de 1989, de la Subsecretaria, per la que es dóna publicitat als acords sobre pròrroga dels Convenis-Programa subscrits amb les Comunitats Autònomes d'Andalusia, Aragó, Astúries, Balears, Canàries, Cantàbria, Castella-La Manxa, Castella i Lleó, Catalunya, Extremadura, Galícia, Madrid, Múrcia, Navarra, La Rioja i València, per al desenvolupament de prestacions bàsiques de serveis socials de corporacions locals (BOE n. 278 de 20.11.89).

***

CORRECCIÓ d'errors de la Resolució de 8 de novembre de 1989, de la subsecretaria, per la que es dóna publicitat als acords sobre pròrroga dels Convenis-Programa subscrits amb les Comunitats Autònomes d'Andalusia, Aragó, Astúries, Balears, Canàries, Cantàbria, Castella-La Manxa, Castella i Lleó, Catalunya, Extremadura, Galícia, Madrid, Múrcia, Navarra, La Rioja i València, per al desenvolupament de prestacions bàsiques de serveis socials de corporacions locals (BOE n. 291 de 5.12.89).

MINISTERI D'OBRES PÚBLIQUES I URBANISME

ORDRE de 28 de novembre de 1989 per la que es fixen els preus de venda dels habitatges socials per al trimestre natural d'octubre, novembre i desembre de 1989 (BOE n. 291 de 5.12.89).

BIBLIOGRAFIA

La animación y los animadores

Ezequiel Ander-Egg
Narcea S.A. Ediciones. 1989,
264 pàgs. 1.470 ptes.

La comprensió d'un mateix i de l'entorn són els objectius fonamentals de l'animació socio-cultural que es proposa una major personalització de l'home i la seva pròpia actuació en la configuració del seu entorn. La naturalesa de l'animació socio-cultural duu, en sí mateixa, una metodologia participativa i dialogant que en tots els seus moments i accions ha de tendir a generar processos de participació.

En aquest llibre, l'autor ofereix una reflexió i pràctica sobre què és i com s'ha de dur a terme l'animació socio-cultural. Inclou, a més, un lèxic que possibilita la comunicació i el treball dels agents de l'animació.

Pedagogía de Inadaptados Sociales

Amando Vega
Narcea S.A. Ediciones. 1989,
272 pàgs. 1.420 ptes.

Una intervenció educativa aplicada a uns individus que han sofert greus problemes en la seva adaptació a una societat que abans els ha marginat i rebutjat. A partir de l'anàlisi de les causes que l'ha provocada, l'autor qüestiona les contradiccions del propi sistema educatiu, les seves institucions, etc. i proposa estratègies, programes i tècniques per a formar als nins, el desenvolupament dels quals s'ha vist obstaculitzat per agents personals i socials.

L'obra conclou amb una enumeració de recursos disponibles en totes les comunitats autònomes i una interessant documentació de suport.

Treball Social. Conceptes i eines bàsiques

Escola Universitària de Treball Social i l'ICESB
Barcelona 1989, 456 pàgs. 1.900 ptes.

La distribució temàtica d'aquest volum està dividida en tres grans àrees. En la primera, s'han escollit alguns temes que des de les ciències socials i humanes, ens proporcionen els conceptes necessaris per a conèixer, comprendre i interpretar la realitat social. En la segona, s'han agrupat aquella informació imprescindible sobre el marc legal i política social que permet el desenvolupament d'un tipus de recursos i serveis, i per tant, ens proporciona una determinada xarxa de serveis socials i serveis del benestar. I en tercer lloc, s'han seleccionat algunes de les tècniques o eines necessàries per a l'exercici professional.

PREMIS

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

CONVOCATÒRIA DEL PREMI JAUME NUALART DE SERVEIS SOCIALS

Amb la finalitat de promoure i donar suport a la tasca d'investigació i estudi en matèria de serveis socials referents a la vellesa, el Departament de Benestar Social ha creat el Premi Jaume Nualart.

El Premi Jaume Nualart s'institueix com homenatge i record pòstum al que fou director general de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS) i en reconeixement a l'abnegada tasca que va realitzar en l'àmbit dels serveis socials.

El premi s'atorgarà cada dos anys.

Bases

-1 Poden optar a aquest premi aquells treballs d'investigació i estudi en matèria de serveis socials referents a la vellesa.

-2 Els treballs que s'hi presentin hauran de ser originals, inèdits, i d'una extensió mínima de 120 fulls DIN A-4 mecanografiats a doble espai.

-3 Els treballs presentats no han d'haver rebut cap altre premi, beca o ajut per a la seva elaboració.

-4 La dotació del premi és d'1.000.000 de pessetes.

-5 Els treballs, dels quals només caldrà presentar un exemplar, es trametran a l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, Secretaria General, Travessera de les Corts, núm. 131-139, Pavelló de Lactància, 08028 Barcelona, per correu certificat o personalment; hauran d'incloure el nom, l'adreça i el telèfon de l'autor, i al sobre constarà que va dirigit al Premi Jaume Nualart de Serveis Socials. El termini de presentació finalitzarà el 31 de juliol de 1990.

-6 El jurat estarà format per:
 President: el conseller de Benestar Social
 Vocals:
 Director/a General d'Afers Socials
 Director/a General de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.
 3 experts en serveis socials, en funció de la matèria objecte del premi.
 El seu veredict, que serà inapel·lable, es farà públic l'11 de setembre de 1990. (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya Núm. 1209-20.10.1989)

PREMI "JOSEP TRUETA"

De Recerca Científica

BASES

- 1.-Aquest premi és lliurat al treball de recerca, dins d'àmbit de les ciències de la salut, aparegut a qualsevol publicació científica d'arreu del món durant l'any 1989, realitzat a Catalunya o a les Balears, que hom consideri posseeix les millors qualitats.
- 2.-Els treballs hauran d'ésser presentats en 5 fotocòpies de la seva publicació o separates.
- 3.-No hi haurà límit al nombre de treballs presentat per cada concursant.
- 4.-La presentació dels treballs es farà personalment o per correu certificat a la Secretaria de l'ACMCB (Passeig de la Bonanova, 47, 2on. 08017-Barcelona) abans del dia 15 de febrer de 1990.
- 5.-En un full a part hauran de constar les dades del o dels autors, nom i cognoms, domicili habitual i telèfon, professió, així com el títol del treball presentat.
- 6.-Un dels signants, com a mínim, haurà d'ésser membre de l'ACMCB.
- 7.-Hi haurà un únic premi indivisible dotat amb 250.000.-ptes. i es lliurarà a l'autor o autors un diploma acreditatiu.
- 8.-El Premi podrà ésser declarat desert i el seu import serà acumulat per a convocatòries successives.
- 9.-El Jurat del premi "Josep Trueta" estarà format per 5 membres nomenats per la Junta de Govern de l'ACMCB.
- 10.-La decisió del Jurat serà inapel·lable.
- 11.-El premi serà lliurat en un acte expressament convocat a aquest fi.
- 12.-Pel sol fet de presentar-s'hi, tots els concursants accepten les bases del concurs.

SOCIEDAD LEVANTINA DE GERIATRIA Y GERONTOLOGIA V PREMIOS NACIONALES "MURCIA" DE GERIATRIA

La convocatòria i concessió d'aquests premis es regirà per les següents bases i condicions per als concursants:
 1r. Llicenciat o Doctor en Medicina per al de geriatria i de qualsevol professió per al de gerontologia.

2n. Els treballs seran escrits a màquina, a dos espais mida DIN-A4 i d'una extensió màxima de 20 folis, redactats en castellà SENSE FIRMA RUBRICA, ni remitent al sobre, ni cap indicació que pugui revelar la identitat del o dels autors. S'esmentarà a la primera pàgina, endemés del tema de què tracti, el "lema" elegit.

3r. Cada treball anirà acompanyat d'una plica, en sobre tancat, amb el mateix tema i lema, en el que constatarà el nom o noms dels autors, títol professional que posseeixin, residència, domicili i número de telèfon.

4rt. Tots els treballs es remetran per correu.

5è. El premis tractaran sobre els següents temes:
 GERIATRIA: "HIPOTIROÏDISME EN L'ANCIÀ" Amb una dotació de 250.000 pts.

GERONTOLOGIA: "AUTO-AJUDA" I "AUTO-ESMENT" (SELF-HELP I SELF-CARE) Amb una dotació de 100.000 pts.

6è. Els treballs seran enviats (original i còpia) a l'Il·lustre Col·legi Oficial de Metges (Avda. Juan Carlos I, 1 -30.008 MURCIA) o al Secretari: Dr. JERÓNIMO MARTÍNEZ HERNÁNDEZ, Avda. Alfonso X, El Sabio, núm. 12 -30.008 MURCIA (Tel. 242782).

7è. Els treballs premiats quedaran en possessió de la Sociedad Levantina i seran publicats en revistes de l'especialitat.

8è. Els candidats es comprometen a acceptar el veredict del Jurat, que és ferm i inapel·lable, contra el que no hi cap recurs i del que s'estendrà acta notarial de l'obertura de sobres per a la seva adjudicació.

9è. Els treballs s'enviaran abans de dia 15 de març de 1990 per remetre'ls al Jurat qualificador, format per catedràtics i professors de l'especialitat.

10è. El lliurement de premis tindrà lloc en el decurs d'un acte públic, amb sopar, homenatge als premiats i als membres del jurat.

11è. Als guardonats se'ls lliurarà un diploma acreditatiu de la concessió del premi així com el seu import en metàl·lic. Múrcia, Setembre de 1989.

PREMI "JAUME AIGUADER I MIRÓ"

De Divulgació i Educació Sanitàries

BASES

- 1.-Es premiarà l'article, treball literari, programa radiofònic o televisiu, vídeo, pel·lícula o gravació, realitzat en llengua catalana i difós pels mitjans de comunicació de Catalunya o de Balears l'any 1989 que, per la importància sanitària del tema i per l'interès del seu tractament, sobresurti en el camp de la divulgació i educació sanitàries.
- 2.-En els treballs presentats no hi haurà límit d'extensió i s'haurà d'acompanyar d'una justificació de la seva publicació o emissió.
- 3.-No hi haurà límit al nombre de treballs presentats per cada concursant.
- 4.-La presentació de treballs es farà personalment a la Secretaria de l'ACMCB (Passeig de la Bonanova, 47, 2on. 08017-Barcelona) o per correu certificat, abans del dia 15 de febrer de 1990.
- 5.-En un full a part hauran d'anar les dades del o dels concursants: nom i cognoms, domicili habitual i telèfon, professió, així com el títol del treball presentat.
- 6.-Hi haurà un únic premi indivisible dotat amb 100.000.-ptes., i es lliurarà un diploma acreditatiu.
- 7.-El premi podrà ésser declarat desert i el seu import serà acumulat per a convocatòries successives.
- 8.-El Jurat del Premi "Jaume Aiguader i Miró" estarà format per 5 membres, professionals de les ciències de la salut i de les ciències de la informació, escollits per la Junta de Govern de l'ACMCB.
- 9.-El Premi serà lliurat en un acte convocat expressament a aquest fi.
- 10.-La decisió del Jurat serà inapel·lable.
- 11.-Pel sol fet de presentar-s'hi, tots els concursants accepten les bases del concurs.

FORMACIÓ

Curs sobre Discapacitat, Integració i Temps Lliure

Madrid del 13 de Febrer a l'1 de març de 1990
 Escuela de Animación y Juventud
 San Bernardo 24, 4ª - 28015 MADRID - TI. 91-5322700

Curs sobre Cooperació per al Desenvolupament: pensar globalment i actuar localment

Madrid del 12 de febrer al 9 de març de 1990
 Escuela de Animación y Juventud
 San Bernardo 24, 4ª - 28105 MADRID - TI. 91-5322700

Curs sobre Informació i Orientació en els Serveis Socials i Culturals

Madrid del 18 d'abril al 21 de maig de 1990
 Escuela de Animación y Juventud
 San Bernardo 24, 4ª - 28015 MADRID - TI. 91-5322700

Curs sobre Conceptes Bàsics de Psicopatologia

Santander, 13 i 14 de març
 Instituto de Ciencias de la Salud de Cantabria
 Santa Lucía 53, 1ºD
 39003 SANTANDER - TI. 942-376764

Curs Monogràfic sobre Prevenció de les Drogodependències

Palma de Mallorca 3 i 4 de febrer de 1990
 Escola d'Esplai - Seminari, 4
 07001 PALMA - TI. 714479/726018

Curs sobre Treball Social i Reforma Sanitària

Granada del 4 al 12 de maig de 1990
 Inscripcions fins al 2 de febrer
 Escuela Andaluza de Salud Pública
 Avda. del Sur 11. 18014 GRANADA TI. 958-280766

en feim ressò

El trabajo con gente que sufre provoca una nueva enfermedad

BOSTON. (Ap.) - Los médicos, los asistentes sociales y los terapeutas, en general, sufren un síndrome que mina sus filas: la fatiga de la compasión. Esta dolencia aqueja a las personas que tienen la responsabilidad de encargarse de otras con problemas graves o cargas demasiado pesadas. Estos terapeutas, debido a su trabajo, pierden las energías que deberían destinar a sí mismos. Suelen sentirse desilusionados, deprimidos y este estado afecta desde luego negativamente a su trabajo.

Lydia Parsons, del centro médico Mid-Maine, declara que "todas las personas con quien trabajo lo sufren. Yo misma lo he tenido. Pero me di cuenta debido a que mis compañeros me hablaban de ello".

El asunto es tan candente que incluso se han presentado media docena de comunicados al respecto en una reciente conferencia de asociaciones nacionales de asistentes sociales, celebrada en EE.UU.

Algunos hospitales ofrecen a sus terapeutas programas de apoyo, cursillos, además de organizar reuniones del personal afectado. Otros ofrecen a sus empleados la posibilidad de que den paseos por el parque durante el horario laboral, para descargarse del agobio.

Se calcula que más del 20 por ciento de los profesionales que tratan a pacientes de este tipo sufren fatiga de la compasión, según el doctor Lyle y Miller, jefe del

Instituto del Comportamiento de Boston.

Los que antes se queman

Este experto afirma que el prototipo de terapeuta afectado se parece mucho a los que salen en la televisión: "Son los mejores, los más brillantes, los más comprometidos, los más enérgicos y los que antes se queman", afirma Miller.

Lydia Parsons proporciona un ejemplo de lo que es esta dolencia. Cuando era la directora del departamento de Asistencia Social de

un hospital se notaba agobiada y afirma que "me sentía culpable constantemente, incluso cuando iba a almorzar, porque siempre había alguien esperándome". La doctora Parsons dejó el trabajo y se tomó una especie de vacaciones, que consistían en trabajar tan sólo media jornada. Luego se fue al hospital Mid-Maine, en donde los terapeutas se reúnen con frecuencia para tratar este problema, contando también con más apoyo institucional que otros centros.

SALUD

El contacto con el sufrimiento de los demás deja a los profesionales de la asistencia sanitaria y social sin ánimo para nada. Ese agotamiento empieza ya a ser reconocido como una auténtica enfermedad.

Thomas Welch, ex sacerdote católico que dejó el Programa de Asistencia de Boston, después de un decenio de trabajar con enfermos terminales ayudándoles a encarar la muerte, declara que al principio se sentía contento de su trabajo, pero que al cabo de unos años se dio cuenta de que no estaba lo suficientemente bien como para seguir ejerciendo su profesión con garantías. "Trabajas con un material de gran envergadura. Es un trabajo que no se puede hacer mucho tiempo. Poco a poco, se tiene la sensación de que el mundo se va hundiendo". Welch se planteó seriamente su vida y desde 1985, cuando dejó el trabajo de terapeuta, se dedica a un restaurante que adquirió.

Según el doctor Poliandro, "a menudo, los profesionales, pertenecan al ramo que pertenezcan, se hunden si admiten que están realmente fatigados".

Article aparegut a LA VANGUARDIA dia 5 de desembre del 1989.

ENTREVISTA con Lou Brown

Barcelona acoge esta semana entre los días 24 y 27 las III Jornadas Internacionales sobre el Síndrome de Down, bajo el lema "De la escuela al trabajo". La atención primaria, la prevención de los problemas de salud y el aumento de las perspectivas escolares favorecen una mejora de los chicos y chicas con síndrome de Down, pero los jóvenes adolescentes que acceden a la vida laboral no quieren verse segregados socialmente.

Una de las personas que interviene en las jornadas y representa una línea más innovadora es Lou Brown, profesor del departamento de rehabilitación, psicología y educación especial de la universidad de Wisconsin-Madison, considerado como un líder mundial con 20 años de experiencia práctica.

Lou Brown es conocido por su insistencia en la importancia de integrar a los niños con discapacidades intelectuales en las escuelas ordinarias y en un mundo real, no ficticio. Se trata de un giro radical en el problema desde la Segunda

Entrevista realitzada per Puig de la Bellacasa per a LA VANGUARDIA. Dimecres 25 d'octubre del 1989.

¿Cuál es su sueño?

-Mi sueño y mi más profundo deseo es que un día todo el mundo incluso con minusvalías profundas viva una vida familiar digna, tenga un trabajo de verdad y gane un dinero de verdad, se divierta y participe en actividades de la comunidad. Por esto me opongo a instituciones especiales, a talleres repletos de discapacitados. Es decir, a cosas en el fondo inútiles, perjudiciales para el interesado e indefendibles desde el punto de vista social.

¿Pensaba lo mismo al principio?

-Yo empecé siendo segregacionista, abogando por las ins-

"No se debe segregar a los que padecen síndrome de Down"

tituciones especiales. Me di cuenta de que estábamos controlando y poniendo en cajas separadas a los niños. Y entonces salí a la comunidad, hablando a los jóvenes, implicando a los maestros y diciéndoles cuántas cosas pueden hacerse en una pequeña aula de color verde para esimitar a estos niños. ¿Usted cree que podemos poner a un ciego al lado de un ciego, a un sordo al lado de un sordo o a un autista con autista por el resto de sus días? Yo creo que tales profesionales merecerían diez años de cárcel y de silencio. Por ello comenzamos por llevar a los niños a escuelas normales.

Lou Brown explica la orientación de su teoría, llamada "ecocéntrica", por la privilegiada consideración del entorno real en que vive el adolescente.

¿Qué entiende por enfoque "ecocéntrico" en este campo?

-La corriente educativa que prevalecía antes en Estados Unidos era egocéntrica, es decir, centrábamos nuestros esfuerzos en el niño y sus necesidades. Enseñábamos a cada uno a lavarse los dientes por ejemplo sin atender a quién, cómo y dónde se lo enseñaba. Luego el niño perdía la motivación.

Pero quizá no podían seguir el ritmo.

-Por ello les enseñábamos cosas en el marco de la comunidad en que vivían. Cuando tuvieron edad comenzaron a trabajar y todos ellos adquirieron un empleo real en un mundo real, no inventado. Que no

me digan que meta a estas personas en un lugar cerrado, como a criminales. Es privarles de un derecho básico. En los años 60 teníamos en Estados Unidos a 300.000 personas en instituciones. Ahora hay menos de 100.000, en un país de 240 millones de habitantes. Hay estados sin escuelas segregadas, y los niños están bien.

¿En qué ha consistido el cambio de mentalidad?

-Antes la educación se centraba en el individuo y sus necesidades. Pero apenas tenían interés en poner en práctica sus habilidades ni tenían motivos para comunicarse. La filosofía ecocéntrica atiende las necesidades en un contexto

social más amplio. Nos preguntamos por qué una persona hace lo que ha aprendido a hacer. Ya no es el educador el único que decide. Trabajamos con la gente, en la calle. Cuidamos de que tengan en casa las adaptaciones necesarias. Ayudamos a personas a vivir, jugar y trabajar en un mundo real.

¿Qué han logrado?

-Pues que personas que pensábamos incapaces de trabajar desarrollan empleos no ficticios y aunque no todos ocupen un "puesto normal completo", a veces dos pueden coordinar su trabajo. Un muchacho, Kenneth B., no sabía abrir la puerta de un coche o marcar un teléfono. Ahora abre la puerta de un restaurante italiano a

las ocho de la mañana, comparte un piso, paga impuestos y le encanta el esquí 'crosscountry'. Teníamos un parálítico cerebral al que le gustaba pasear y ahora distribuye la prensa.

¿Faltan viviendas especiales?

-Sí, pero tampoco hay que caer en estereotipos, sino más bien preparar pisos adecuadamente. Antes sólo teníamos apartamentos para personas con discapacidad leve, ahora estamos ampliando la fórmula al resto. Año tras año mejoraremos, en muchos lugares del mundo hay un montón de cosas que hacer. La integración no se refiere sólo a la escuela. Es un medio para obtener un fin. Deseamos ser una vida rica e integrada.

El trabajo integrador como alternativa al gueto.

En Wisconsin, Lou Brown ha impulsado unos programas según los cuales los niños retrasados pueden iniciar su vida laboral a partir de 11 años, medio día a la semana. A los 12 años, dos veces a la semana. Más adelante pueden pasar a tres días y medio a la semana. Estos adolescentes se incorporan a la vida cotidiana después de la escuela.

En Estados Unidos, centenares de adultos con síndrome de Down han accedido a empleos en cooperativas, granjas, cadenas de alimentación y minoristas en numerosas localidades medias en diversos estados. Son innumerables los ejemplos en este sentido. En el condado de Orange, en California, hay más de 300 adultos con severas minusvalías que trabajan remuneradamente en ámbitos locales integrados.

En Europa también han empezado a arraigar las teorías favorecedoras de la realización de tareas remuneradas. Génova es una ciudad donde se registra un alto porcentaje de jóvenes que realizan un trabajo pagado.

A fines de los 70 la teoría ha dado un viraje del "egocentrismo" al "ecocentrismo" que privilegia el entorno. Es un cambio de 180 grados y entramos

en el mundo de la motivación. En ese ambiente puede haber buenas razones para que el niño se lave las manos, los dientes o se comunique.

Otro aspecto importante del tratamiento de los afectados por el síndrome de Down está en las opciones educativas que se toman por su preparación de cara al futuro. La educación debe darse en un ámbito totalmente integrado para niños en edad escolar, las enseñanzas impartidas a los estudiantes deben facilitarles el progreso. Para R. Timm Vogelsberg, educador en Vermont: "Nos costaría 15.000 dólares organizar actividades especiales para una persona durante tres años, mientras que gastamos 9.000 para formar educadores y supervisar el programa en el mismo plazo. No sólo ahorramos, sino que además nuestros jóvenes pagan impuestos".

La presidenta de la Fundación Catalana del Síndrome de Down, Montserrat Trueta, señala que "debemos preocuparnos más de la inserción laboral. Queremos dibujar unas líneas de actuación orientadas al trabajo. El problema debe abordarse en Cataluña con mayor decisión pues no podemos aplicar los programas que quisiéramos en el nivel pre-profesional".

MALTRACTAMENTS ALS INFANTS

Els maltractaments als infants van des de l'abandonament als cops i tortures sexuals que poden conduir a la mort. Per tractar de prevenir i atallar el problema de l'abandonament i maltractaments físics i psíquics i la negligència en la cura de la infància, es va celebrar recentment a Barcelona el I Congrés Estatal sobre Infància Maltractada. Aquest congrés, que comptà amb la participació de representants de diverses institucions europees, fou promogut pel grup d'estudi de la Societat Catalana de Pediatria i l'organitzà l'Associació Catalana per a la Infància Maltractada.

En el congrés es posaren de manifest alguns aspectes sobre el tema que, encara que no són del tot desconeguts pels professionals que treballen en el camp, cal remarcar:

- El maltractament pot donar-se sense actes de brutalitat aparent.
- Les condicions de vida, les negligències, són circumstàncies que restringeixen els drets a l'educació i a la cura necessària de la infància.
- Els casos coneguts formen solament la punta d'un iceberg de dimensions desconegudes. Molts de casos només els coneixen els executors i no apareixen a les estadístiques.
- El 95 per cent dels casos d'abús i violació sexual a nins es donen en el si familiar.
- Les seqüeles més greus afecten el sistema nerviós i signifiquen

ceguesa, sordesa, paraplàgia...

• Un element clau que es repeteix és el deteriorament social que envolta als nins que pateixen aquesta situació.

• No hi ha directrius clares del Govern ni de la societat sobre el tema. Els nins han estat considerats, durant molts d'anys, un grup social de segona categoria.

El que es pretenia amb aquest congrés era conèixer la realitat actual i els distints tipus de maltractaments; esbrinar les actuacions

que dur a terme la nostra societat en aquest aspecte; coordinar l'acció dels distints professionals i entitats del món de la medicina, l'educació i l'assistència social i implicar l'Administració en l'aplicació de recursos.

En els maltractaments sol haver-hi antecedents: rebuig o manca d'atenció, egocentrisme, drogaaddicció, agressió, excés de preocupació per al treball, excés de vida social, etc. Apareixen tres nins-tipus candidats als maltractaments:

BUTLLETA DE SOL.LICITUD

Si vols rebre «ALIMARA» a ca teva, omple, per favor, aquesta butlleta.

Nom i cognoms .....

Adreça .....

Població .....

Codi Postal ..... Telèfon .....

Professió o treball .....

Servei d'Acció Social
Carrer Almudaina, 5
07001 Palma de Mallorca
Tel. (971) 72 15 05 ext. 286
Telefax (971) 71 90 88
(Atn. Acció Social)

fills no desitjats o fruit de relacions amagades; per anomalies des dels primers dies de vida, totes les que rompen la simbiosi mare-fill; i un tercer grup de nins que poden predisposar a famílies ja inestables, els nins amb minusvàlues, hiperactius, de conductes "diferents". A més a més la societat maltracta als nins tractant-se d'un grup sense possibilitats de pressió, d'escàs marge de substracció als desigs dels adults.

Segons un informe elaborat per les associacions a favor de la infància maltractada, es calcula que quatre mil nins moren a Espanya a causa dels maltractaments que reben. Segons el mateix informe, els maltractaments s'han convertit en la segona causa de mort violenta en el nostre país.

La Direcció General d'Atenció a la Infància, va detectar a Catalunya i al llarg de 1988, sis mil casos de nins maltractats. Una altra dada

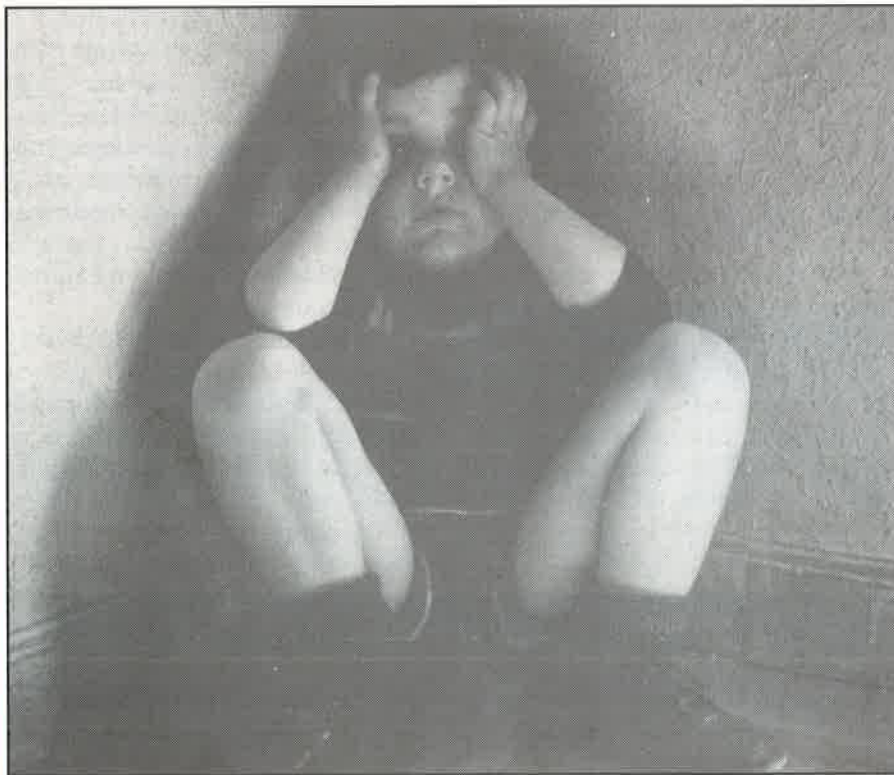
referent al tema aportada per la Direcció General és que són les mares les que, en major nombre, maltracten als nins, la qual cosa es relaciona amb el fet que s'ha apuntat al començament d'aquest article: nins no desitjats.

Els dos gràfics que es presenten donen una idea de les causes més freqüents de les agressions i la seva distribució per edats.

Tornant al I Congrés sobre la Infància Maltractada, en general els experts es mostraren contraris a recórrer a l'internament del nin ja que, en ocasions, aquest internament pot ocasionar seqüeles psicològiques més greus que el propi dany que es tracta d'evitar.

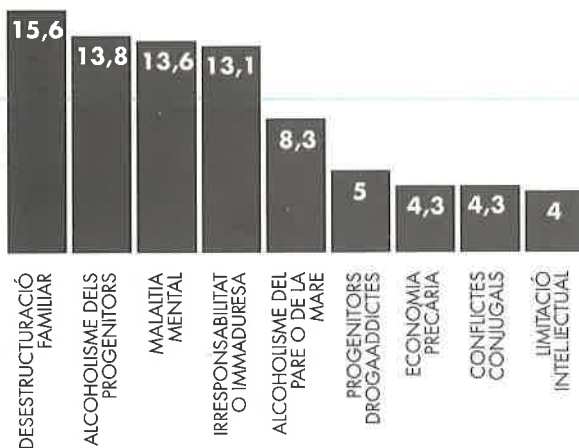
Entre les modificacions legals que els congressistes consideren urgents destaquen la unificació de les edats civil, laboral i penal, així com la supressió de l'atenuant de mare fadrina en els casos de maltractament o abandonament del fill. Els congressistes assenyalaren la necessitat de crear una xarxa de prevenció i assistència integrada per equips interdisciplinars i també la de millorament de la formació dels professionals adscrits en aquest camp.

Ref.: Article d'elaboració pròpia on es recullen els trets més rellevants apareguts a la premsa al llarg d'aquests darrers mesos.

LES CAUSES DE LES AGRESSIONS

Dades en %

DISTRIBUCIÓ DE MALTRACTAMENTS PER EDATS

Xifres en percentatges

